

ПРОГРАМА

ЗА ДЕЙНОСТТА НА

НАЦИОНАЛНИЯ ИНСТИТУТ ЗА ПОМИРЕНИЕ И АРБИТРАЖ ЗА

2023 г.

Националният институт за помирение и арбитраж (НИПА) изпълнява Бюджетна програма 1500.02.01. „Осигуряване на подходящи условия на труд“ в Област на политика/функционална област 1500.02.00 „Политика в областта на трудовите отношения“ на Министерството на труда и социалната политика (МТСП).

Визията за развитието на политиката е уреждане на колективни трудови спорове (КТС) и предотвратяване и ограничаване на колективните трудови конфликти, както и усъвършенстване на колективното трудово договаряне.

Стратегическата цел на НИПА е повишаване на доверието на социалните партньори, на работодателите и на работниците и служителите за мястото, ролята и възможностите на НИПА за уреждане на КТС и предотвратяване и ограничаване на колективните трудови конфликти чрез посредничество и арбитраж от НИПА и усъвършенстване на колективното трудово договаряне. НИПА е трипартитен орган, чиято основна задача е да подкрепя развитието на ефективния двустранен социален диалог за уреждане на колективните трудови спорове чрез доброволни процедури по посредничество и арбитраж, както и да подпомага процеса на колективно трудово договаряне чрез анализи на практиката на сключените колективни трудови договори и предоставяне на информация в процеса на колективно трудово договаряне на преговарящите страни.

Стратегическите приоритети на НИПА са:

- Прилагане на извънсъдебни способности за уреждане на колективни трудови спорове и предотвратяване и ограничаване на колективни трудови конфликти чрез посредничество и арбитраж за постигане на взаимно приемливи решения между работници и служители, и работодатели;
- Използване на създадения капацитет на изградения информационен ресурс (база данни) за колективни трудови договори и колективни трудови спорове, с цел осигуряване на информация и анализи за подпомагане на страните в процеса на колективно трудово договаряне, уреждането на колективни трудови спорове и предотвратяване и ограничаване на колективните трудови конфликти.

Програмата за дейността на НИПА за 2023 г. е съставена от оперативни цели, мерки и съответните на тях дейности в съответствие с нормативната уредба, вкл. новия Правилник за устройството и дейността на НИПА, новите Правила за осъществяване на посредничеството и арбитража при уреждане на колективни трудови спорове от НИПА и Стратегията за развитие на НИПА 2021-2023 г.

ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ ЗА 2023 г. И МЕРКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО ИМ.

Оперативна цел 1. **Изпълнение на регламентирани в ЗУКТС функции на НИПА за доброволно уреждане на колективни трудови спорове (КТС).**

Мярка 1. Съдействие на страните по колективен трудов спор за уреждането му чрез посредничество от НИПА по чл.4, ал.1 ЗУКТС.

Мярка 2. Уреждане на колективни трудови спорове чрез арбитражни производства от НИПА по чл.4, ал.1 ЗУКТС.

Мярка 3. Определяне на изпълняваните минимално необходими дейности при стачка чрез арбитражно производство по чл.14, ал.3 от ЗУКТС.

Оперативна цел 2. **Осигуряване на информационния ресурс в помощ на колективното трудово договаряне и уреждането на колективни трудови спорове чрез развитие на интегрираната база от данни за КТД и КТС на НИПА.**

Мярка 1. Разработка на аналитични доклади с информация за колективните трудови договори.

Мярка 2. Мигриране на интегрираната база данни на НИПА за колективни трудови договори и колективни трудови спорове към SQL сървър с използване на облачни технологии, включено в Пътна карта за развитие на електронното управление в Република България за периода 2022-2025 г.

Мярка 3. Разработка на основни принципи и параметри на методология за прогнозна количествена оценка на ефекта от предприемане на стачни действия и онлайн калкулатор за неговото измерване.

Оперативна цел 3. **Развитие на сътрудничеството между НИПА и социалните партньори.**

Мярка 1. Организиране на съвместни мероприятия между НИПА и организациите на социалните партньори.

Мярка 2. Участие на представители на социалните партньори в дейностите и проектите, осъществявани от НИПА.

Оперативна цел 4. **Развитие на координацията и съвместното сътрудничество с държавните институции и органи при изпълнение на политиката на МТСП в областта на трудовите отношения, в съответствие със Стратегическия и оперативния план на МТСП.**

Оперативна цел 5. **Развитие на сътрудничеството на НИПА с международни организации, европейски агенции и сродни европейски институции.**

- Мярка 1.** Организиране и провеждане на двустранен международен семинар.
- Мярка 2.** Сътрудничество с агенциите и институциите за доброволно уреждане на трудови спорове от Западните Балкани в рамките на проект ESAP 2.
- Мярка 3.** Сътрудничество с Европейската фондация за подобряване на условията на живот и труд (Eurofound).
- Оперативна цел 6.** **Развитие на възможностите за информираност на социалните партньори и обществото за дейността на НИПА.**
- Мярка 1.** Организиране и провеждане на мероприятия от Програмата за популяризиране дейността на НИПА за представяне на дейността на НИПА, промените в нормативната уредба и възможностите на създадения информационен ресурс за КТД и КТС.
- Мярка 2.** Информирание на обществеността за дейността на НИПА, чрез поддържане, усъвършенстване и актуализиране на интернет-страницата на НИПА, вкл. и на версията на английски език.
- Оперативна цел 7.** **Развитие на административния капацитет на служителите на НИПА.**

Полза/ефект за обществото от провежданата политика и/или очакваните резултати от изпълнението на програмата.

1. Уреждане на възникналите колективни трудови спорове със съдействието на НИПА чрез посредничество и арбитраж в условията на съвременните индустриални отношения.
2. Запазване на индустриалния мир и минимизиране на загубите на работно време, доходи и не произведена продукция/услуги, чрез превенция и ограничаване на колективните трудови конфликти.
3. Информационно осигуряване на развитието на колективното трудово договаряне на всички равнища, като средство за подобряване условията на труд и качеството на живот на работниците и служителите, за нарастване на производителността на труда и увеличаване на предприемаческия доход.

Взаимоотношения с други институции, допринасящи за изпълнение на политиката

Основните взаимоотношения на НИПА са със социалните партньори – организациите на работодателите, и тези на работниците и служителите, на всички нива – национално, отраслово/браншово, областно, общинско, фирмено. Основни партньори на НИПА в изграждането и усъвършенстването на информационните системи за КТД и КТС се явяват институциите на пазара на труда – ИА „ГИТ“ и АЗ. Други органи, с които се предвижда установяване на постоянно сътрудничество в изпълнение на информационните функции на НИПА, са Националният статистически институт и съдилищата.

ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ		
Показатели за изпълнение	Целева стойност	
	Мерна единица	Проект 2023 г.
1. Уредени колективни трудови спорове (КТС) чрез процедури по посредничество от общия брой постъпили в НИПА искания за посредничество.	%	100%
2. Постановени арбитражни решения за уреждане на колективни трудови спорове (КТС) чрез процедури по доброволен арбитраж от общия брой постъпили в НИПА искания за доброволен арбитраж.	%	100%
3. Постановени арбитражни решения за определяне на минималните дейности в случай на ефективна стачка от общия брой постъпили в НИПА искания за арбитраж по чл.14, ал.3 ЗУКТС.	%	100%
4. Изготвени анализи на колективни трудови договори и информация за колективни трудови спорове.	бр.	5
5. Изготвена и публикувана информация за вписаните колективни трудови договори и постигнатите в тях договорености.	бр.	4
6. Организиран и проведен конференции, семинари, кръгли маси, срещи, дискусии и др.	бр.	6

Външни фактори, които могат да окажат въздействие върху постигането на целите на програмата

- Съгласно ЗУКТС посредничество и арбитражът от НИПА са доброволни – осъществяват се по волята на страните в колективен трудов спор. Арбитражът по чл.14, ал.3 в случай на КТС, в които има договаряне на минимално необходими дейности при ефективна стачка е задължителен само в случай, че страните по КТС не постигнат сами изискуемото се по ЗУКТС споразумение за минимално необходими дейности при стачка.
- Съществуват законови празноти и непълноти, особено по отношение на процедурата по посредничество, което наложи през 2022 г. създаването на нов Правилник за устройството и дейността на НИПА, утвърден от министъра на труда и социалната политика, и нови Правила за осъществяване на посредничеството и арбитража за уреждане на колективни трудови спорове от НИПА, утвърдени от Надзорния съвет на института;
- Посредниците към НИПА не се възприемат като независими, а се асоциират с организациите, които са ги номинирали, което създава предпоставка за въздържане от използването на процедура по посредничество от НИПА;
- Съществуващият в ЗУКТС механизъм за заплащане на арбитражите за участието им в арбитражни производства и изпълнение на тяхната дейност по уреждане на колективни трудови спорове се нуждае от осъвременяване;

- Колективните трудови спорове възникват и по въпроси, които не зависят от възможностите, волята и желанието за постигане на споразумение между страните по спора;
- Осигуряване на устойчиви източници на информация за КТД изисква нормативни промени за въвеждане на електронно вписване на КТД, съпроводено с деклариране на определен набор от данни, които да позволят по-точни и прецизни оценки за състоянието на колективното трудово договаряне и обхвата на КТД.

Информация за наличността и качеството на данните

Данните могат да бъдат достъпни от следните основни източници - Информационните системи и деловодната система на НИПА за осигуряване на функциите, регламентирани с нормативната уредба – КТ, ЗУКТС, Правилник за устройството и дейността на НИПА (ПУДНИПА); Правно-информационни системи, използвани от НИПА, съдебна практика на съдилищата в страната; Публикуваните на интернет страницата на НИПА доклади и анализи на поддържаната база данни за КТД; Регистър на КТС от поддържаната от НИПА интегрирана база данни за КТС и КТС в Република България. Информацията за колективното трудово договаряне е от копията на КТД, предоставяни на НИПА от ИА „ГИТ“ на основание чл.53, ал.5 КТ и споразумение между НИПА и ИА „ГИТ“ за предоставяне на информация. Като източници на информация за КТС се използват постъпилите в НИПА искания за откриване на процедури по посредничество и арбитраж за уреждане на КТС и електронни информационни издания.

Предоставяни по програмата продукти/услуги

- ✓ Продукт/ Услуга №:1 Уреждане на колективни трудови спорове чрез посредничество, уреждане на колективни трудови спорове чрез постановяване на арбитражно решение в производство по доброволен арбитраж, постановяване на арбитражно решение за установяване на минимално необходими дейности по време на стачка (задължителен арбитраж по чл.14, ал.3 ЗУКТС) от НИПА.
- ✓ Продукт/ Услуга № 2: Създаване и поддържане на информационен ресурс (информационна система) за сключените и действащи колективни трудови договори, вкл. осигуряване на публично достъпни електронни справки в реално време на интернет страницата на НИПА за основните им характеристики, както и за възникналите колективни трудови спорове, тяхното протичане и уреждане.
- ✓ Продукт/ Услуга № 3: Анализи на КТД и КТС – на постигнатите договорености между страните по КТД и на причините за възникването на КСС и способите за тяхното разрешаване.

Дейности за предоставяне на продуктите/услугите по програмата

- Организиране и провеждане на процедури по посредничество;
- Организиране и провеждане на арбитражни процедури;
- Поддържане и развитие на изградените бази данни за колективни трудови договори и колективни трудови спорове и възможностите за публично генериране на онлайн справки за тях;

- Организиране и провеждане на семинари, кръгли маси, срещи дискусии и др. за популяризация на дейността на института в областта на посредничеството и арбитража, за обсъждане на изготвените от НИПА анализи на КТД и КТС, както и на информацията за процеса на колективно трудово договаряне и постигнатите договорености между страните по КТД.

Организационни структури, участващи в програмата

Администрацията на НИПА, посредниците и арбитрите към НИПА, институциите на пазара на труда (ИА „ГИТ“, АЗ), НСИ, социални партньори.

Отговорност за изпълнението на програмата

Директорът на НИПА, Надзорният съвет на НИПА, ресорният заместник-министър на труда и социалната политика.